

Ahi Evren Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi Okul Gazetesi

Zemzeme - Demdeme

Tanzimat Dönemi'nde Hararetli Bir Tartışma

Eski-yeni edebiyat üzerindeki en gürültülü çatışma Recaizade Mahmut Ekrem ile Muallim Naci arasında, şiir dili ve nazım tekniği üzerine yapılan ve ancak hükümetin araya girmesi ile kapanmış olan Tanzimat Dönemi'nin en hararetli tartışmasıdır. Ekrem, Naci'yi ilk zamanlar beğenmiş, şiirlerine nazireler yazmış ve bazı manzumelerini *Tal'ım-i Ede-*

biyat'a örnek almıştır. Ekrem'in özellikle *Zemzeme II* adlı şiir kitabı çıkıp da Naci buna ilgisiz kalınca kırgınlıklar başlar. Ekrem'in *Zemzeme III* ve *Takdir-i Elhan*'da ima yoluyla da olsa Naci'nin yazdıklarını küçümsemesi ile tartışma başlar. Naci, Ekrem'in edebi görüşlerine karşı Saadet gazetesinde çıkan cevaplarını "*Demdeme*" adı ile ayrıca yayımlar.

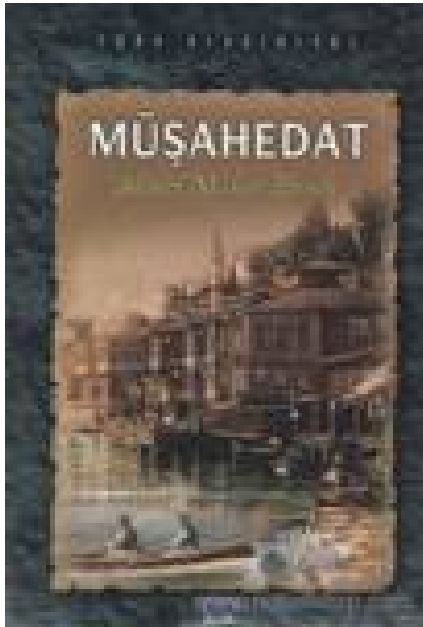
İlkin eski ve yeni edebiyat anlayışlarının mücadelesi şeklinde başlayan Ekrem-Naci tartışması giderek edebi tenkit çığırından çıkar, şahsi çekişme haline dönüşür ve devletin de araya girmesi ile tartışma son bulur.

Ayrıntılar 2.sayfada

Muallim Naci

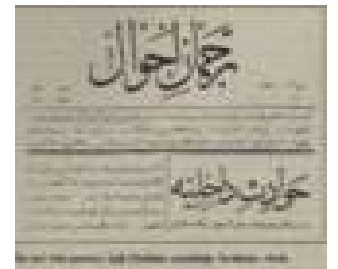
Yazma Sürecini Romanın Konusu Haline Getiren Ahmet Mithat ve Romanı Müşahedat

Gerek kendi yazdıklarından gerekse onun hakkındaki yazılardan Cenap Şahabettin'in tabiriyle "kırk beygir gücünde bir yazı makinesi" Ahmet Mithat'ın yoğunluğundan ötürü yazdıklarına bir daha dönüp bakmadığı, sürekli yeni arayışlar içinde olduğu anlaşılmaktadır. Romanlarında yeni denemelere yer veren Ahmet Mithat, roman konusu seçimini zemin seçme olarak niteler. Romanda sınırlamanın önemini öğretir. Roman yazma sanatının hâce-i evveli olmuştur. "Sözümüz bize tabidir." diyerek kalemine hâkim olduğunu vurgulamak isteyen Ahmet Mithat, romancılıkta yaptığı denemelerin farkında olmuştur.

BİRÇOK 'İLK'E İMZA ATAN TANZİMAT DÖNEMİ

Tanzimat Dönemi ile birlikte edebiyatımız birçok yeni türe imza atmıştır. Gazetecilikle başlayan bu yeniliklere roman, hikaye, makale, tiyatro, eleştiri vb. tür eklenmiştir.

Ayrıntılar 10.sayfada

Beyit Ezberleme

İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün başlatmış olduğu "*Sözlük Özgürlüğü*"tür projesi okulumuz öğrencileri tarafından da uygulanmaktadır. Bu

proje ile birlikte öğrencilerimiz Tanzimat Dönemi özlü sözleriyle meşhur Ziya paşadan da beyitler ezberlemektedir. Ayrıca daha birçok önemli şahsiyetten de her hafta beyitler ezberlemekte.

Ayrıntılar 4-5.sayfada

Şair Evlenmesi

Bir Töre Komedyası özelliği taşıyan "*Şair Evlenmesi*" Türk edebiyatının Batılı anlamda ilk tiyatro örneğidir. Bu tek perde-lik komedi olan Şair Evlenmesi'nde sanatçı, geleneksel Türk tiyatrosu ile Batı tiyatro tekniğini kaynaştırmıştır. Sahne dili güçlü olan bu yapıtla Şinasi, ulusal tiyatronun nasıl olması gerektiğini de örneklemiştir.

Batılı anlamda ilk tiyatro örneği sayılan eser öğrencilerimiz tarafından canlandırılmıştır.

Ayrıntılar 3. sayfada

Yetim Projesi

İHH'nın başlattığı "İyilikte Yarışan Sınıflar"projesinin 5.yılına girmesi sebebiyle Ali Emiri Kültür Merkezi'nde etkinlik düzenlendi. Okulumuz Ahi Evren KAIHL 52 İslam coğrafyasında 86 yetime sponsorluğu ile bu yarışta Türkiye 1.si olarak programda takdim edildi.

Zemzeme - Demdeme

Tanzimat Döneminde Hararetli Bir Tartışma

Tartışmanın başlangıcı, Muallim Naci'nin Tercüman-ı Hakikat gazetesindeki edebi sütunu idare etmeye başladığı 1883 yılına dayandırılabilir. Gazetenin sahibi Ahmet Mithat Efendi tarafından Kısm-ı Edebî sütununu idare etmek üzere özel istek götürülen Muallim Naci görevi kabul eder ve hem yazmaya hem de sütunu idare etmeye başlar. Aynı zamanda kendi şiirlerini de yayımlayan Muallim Naci, kendi şiirlerine nazire yapan genç şairlerin şiirlerine de sütunda sık sık yer vermiştir.

Abdülhak Hamid'in gönderdiği Zincir şiirini de yayımlayan Muallim Naci, Hamid'in "Zincir ile Bağlı Küçük Bir Kız Çocuğu" ve başka bir gazeliyi ise yayımlamamıştır. Bunun üzerine Bombay'dan Rezaizade Mahmut Ekrem'e mektup gönderen Hamid, durumdan şikâyet etmiş ve Muallim Naci'yi eleştirmiştir. Bu mektup sonrasında devam eden mektuplarında, ikili, Muallim Naci'ye olan eleştirilerine devam etmişlerdir. Naci'nin Tercüman-ı Hakikat'ten kovulmasına kadar mektuplarda kalan bu eleştiriler, bu kovulmayla birlikte Rezaizade Mahmut Ekrem tarafından açıkça neşredilmiş ve bu neşrediliş, tartışmanın fitilini ateşlemiştir.

Bir süre sonra Kısm-ı Edebî'nin sütunları Divan edebiyatında bile son dönemde örnekleri azalan aşk ve şarap konulu şiirlerle dolmaya başlayınca, gazeteye şikâyet mektupları yağmaya başlar. Önce Naci'yi savunan ve Naci'nin bu durumda bir suçu bulunmadığını söyleyen Ahmet Mithat Efendi, sonrasında ise Naci hakkında çıkan ve Naci'nin aşk ve meyerest olduğunu ifade eden dedikoduların gazetesinin itibarına zarar vermesi sebebiyle, damadı olan Muallim Naci'yi gazeteden kovar. Kovmasının ardında -çıkan dedikoduların yanında- Naci'nin yazılarındaki laubaliliği, münakaşaya meyli, hiçbir kıymet ifade etmeyen gazelleri yayımlaması ve üstüne de bu gazellere olan hayranlığını belirtmesi gösterilebilir.

MUALLİM NACİ

RECAİZADE MAHMET EKREM

Kovulmasıyla birlikte uzun süredir Naci'ye olan eleştirilerini mektuplar üzerinden yürüten Rezaizade, Zemzeme'nin III. Mukaddimesi ve Takdiri Elhan yapıtlarıyla imalı bir şekilde Naci'ye laf etmeye başlamıştır. Yapıtlarında yolsuz tenkit yapanları eleştirmiş, bu yolsuzluğu övenlerin şarlatanlıkta şöhret kazanmaya çalışanlar olduğunu ve gülünç olduklarını da sözlerine eklemiştir. Yolsuz tenkit yapanlar ifadesi ile Muallim Naci'yi ima ettiği açıktır.

Yapıtlarındaki başka bölümlerde ise Muallim Naci'nin şiirlerinin lafzen güzel olduğunu, his olarak tesirsiz olduğunu ve bu yüzden de gazeteden kovulduğunu üstü kapalı olarak ifade etmiştir. Bu ifadelerle bir hayli kızan Muallim Naci, Saadet gazetesinde tefrika ettiği Demdeme adlı eseriyle Rezaizade Mahmut Ekrem'e çok ağır bir dil ve ithamkâr bir üslupla cevap vermiştir. Eserinde Rezaizade'nin gençlik şiirlerinden örnekler veren Naci; Rezaizade'yi küstahlık, idraksizlik, edepsizlik vb. sıfatlar ile açık açık suçlamıştır. Münakaşayı takip eden Ali Kemal Bey'in naklettiğine göre, Naci'nin eserinde yer verdiği Urfa mutasarrıfı Celal Bey'in Rezaizade hakkında yazdığı aşığılama içeren hicviye tarzındaki şiirleri; bırakın gazetede yayımlanmayı, dost meclisinde konuşulamayacak kadar ahlak dışıdır. Bu sebeple Matbuat Müdüriyeti de eserin neşrini durdurmuştur.

Ezgili, nağmeli söz anlamına gelen **Zemzeme** yapıtına karşılık Naci'nin yazdığı **Demdeme**'nin kelime anlamı ise hoş gitmeyen sözler, hiddetli, gürültülü sestir. Anlaşılacağı üzere Muallim Naci yapıtının ismini seçerken bile Rezaizade Mahmut Ekrem ile alay etmiş ve ona saldırmaktan geri durmamıştır.

Tartışma birebir atışma olmaktan çıkmış, sınırları genişlemiş ve bütün edebiyat sahasında yankı bulmuştur. Edebiyat sahasında vuku bulan bu geniş yankı, o dönemin edebiyat neslinin ikiye ayrılmasına neden olmuştur. Ukkâz-i Osmanî adı ile toplanan ve Saadet gazetesinde yazan bir zümre Naci'nin taraftarlığına soyunmuş; buna karşılık İzmir'de, Ukkâz-ı Şübban adıyla Ali Kemal, Ali Ferruh, Abdülhalim Memduh, Tefik Nevzad, Halid Ziya gibi kalemler toplanmış ve Hizmet gazetesinde Rezaizade taraftarlığına başlamışlardır. Adı geçen kalemler dışında, bu münakaşalara birçok farklı isim katılmış ve çok farklı konularda birbirleriyle kalem münakaşalarına girmişlerdir.

Münakaşanın bitişi ise devlet eliyle olmuştur. Rezaizade Ekrem'in İçişleri Bakanlığı'na başvurmasıyla devlet münakaşaya müdahale etmiş ve münakaşa son bulmuştur. Edebiyat ile ilgili bir münakaşanın sona erdirilmesi için devletin yardımına muhtaç duyulacak bir noktaya gelmesi, Tanzimat Dönemi'nde eleştiri faaliyetlerinin ne büyük kargaşa ve curcuna içinde

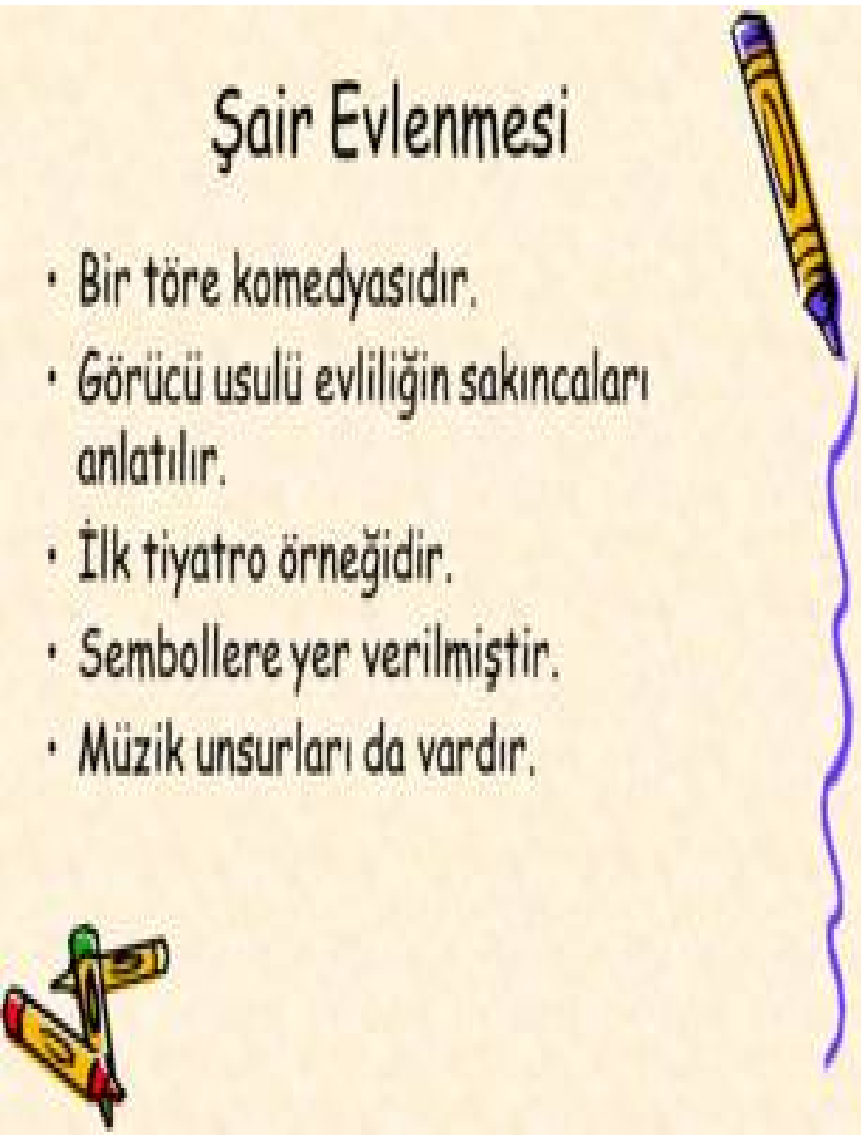
ci'nin ölümü ve etrafında kendisi gibi kuvvetli edebiyatçıların değil, eskiyi savunanların toplanması; kendisinin eski tarzın mümessili, gerici vb. yaftalarını yemesine sebep olmuş ve vefatından sonra büyük hücumlara uğramasına yol açmıştır. Oysa bugün, edebiyattan nasıl faydalanabileceğimize ilişkin ileri sürdüğü fikirleri ve muhtelif edebi konularda yazdığı yazıları incelenirse; kendinin sanılanın aksine çağdaşlarına göre gerici değil, ilerici olduğu anlaşılabilir. Aynı şekilde sanılanın aksine, Rezaizade Mahmut Ekrem tamamıyla Batı hayranı ve eski edebiyatın karşıtı değil, uygulandığı anlarda ilk olarak eski edebiyata başvuran hisli bir şairdir. Ne kadar resmi olarak münakaşa sona erdi desek de, münakaşa günümüze kadar -yanlış anlaşılmalıyla birlikte - gelmiş ve bu yanlış anlaşılmalar, bir tarafın ilerici bir tarafın ise sadece gerici olacak şekilde iki boyutlu olarak genç dimağlara anlatılmasına ön ayak olmuştur.

yapıldığını gözler önüne sermektedir. Münakaşanın "resmi" olarak bitişinden önce Na-

ŞAİR EVLENMESİ TEFRİKA EDİLİYOR

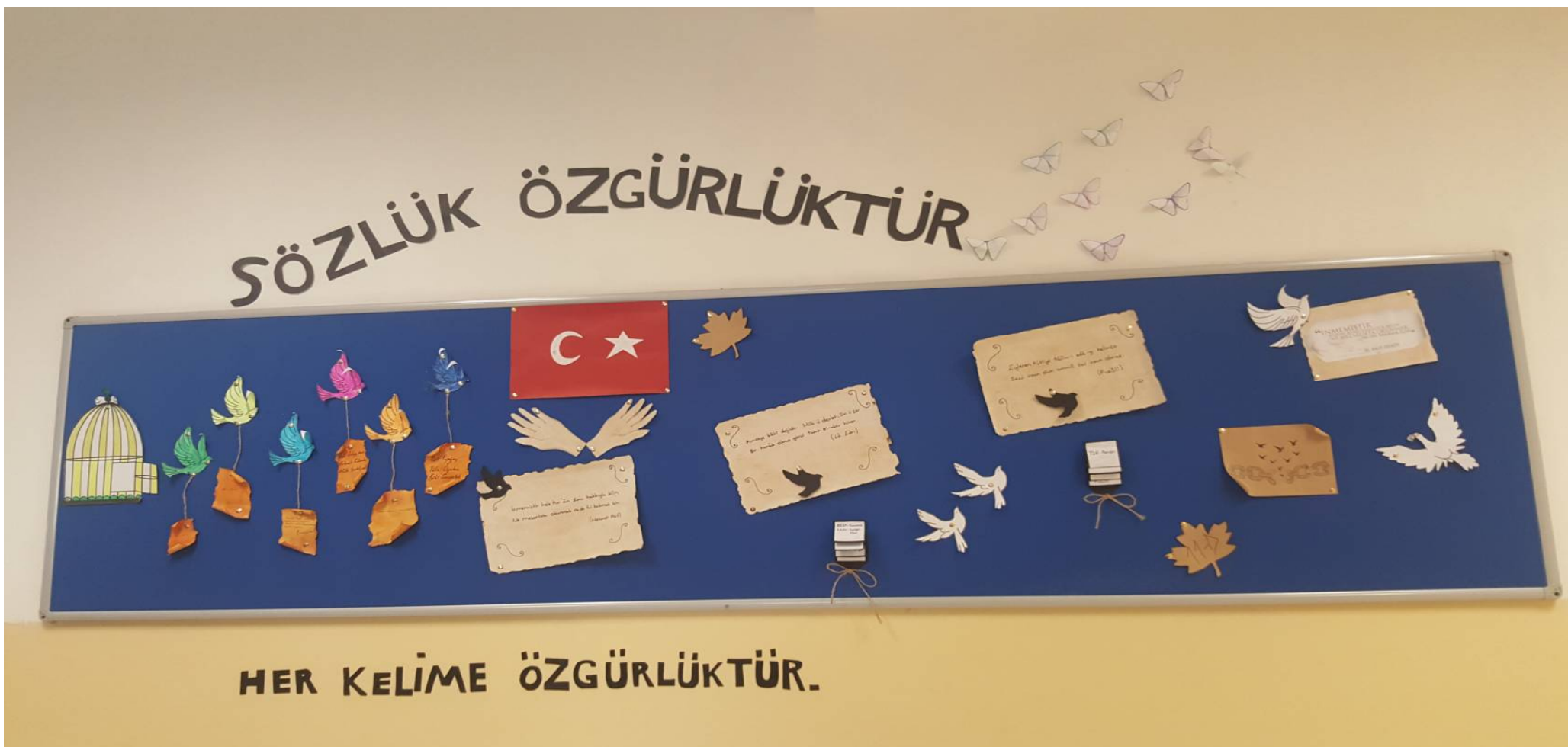

MÜŞTAK BEY: Yok, bak ben öyle şaka sevmem.
 HİKMET EFENDİ: Biraz önce şakayla bana veriyordun ya?
 MÜŞTAK BEY: Ben onu sana şakayla değil gerçekten vermek istiyorum.
 HİKMET EFENDİ: Sus, özrün kabahatinden büyük.
 MÜŞTAK BEY: Hiç de bile!
 HİKMET EFENDİ: Yaaa!
 MÜŞTAK BEY: Aman sus, kılavuzum Dudu Hanım geliyor. Galiba Kumru-
 cuğumu getiriyorlar.
 Sen öbür odaya geç, birazdan yine görüşürüz.
 (Hikmet Efendi çıkarken Ziba Dudu girer.)
 ZİBA DUDU: Müjde evladım müjde! Müjdeliğimi peşin isterim: Gelin hanım
 geliyor yoldadır.
 MÜŞTAK BEY: Ah Dudu teyzeciğim, sana nasıl teşekkür edeceğim, bilemi-
 yorum.
 ZİBA DUDU: Parayla, (Müştak'ın ceplerine bakar kalan son meteliğini de
 alır.) teşekkür
 edebilirsin.
 MÜŞTAK BEY: Al, helâl olsun sana, al (Sevincinden oynamaya başlar, kati-
 bim türküsünü
 söyleyerek oynar.)
 ZİBA DUDU: Evladım biraz ağır başlı ol. Sen artık nikâhlı birisin, utan, utan!
 MÜŞTAK BEY: Adam evlenirken utanır mı? Her neyse sen dışarıda bekleye-
 dur, ben utanma
 talimi yapayım.
 (Ziba Dudu çıkar.)
 MÜŞTAK BEY: (Kendi kendine) Şimdi benim Kumrum kafesine girecek
 ha! Ah, bir kere
 kanadının altına girebilseydim... Yalnız insan kısmı paraya düşkün olur. Kum-
 rum da paraya
 düşkünse! (Ceplerini açar, iki yana sallar.) Cepte para da kalmadı. Bir de yüz
 görümlüğü var.
 Ne yapmalı acaba!
 Adam sende o da kolay; şöyle birkaç kıta şiir okurum olur biter.
 Bir kumrusun sen taba muvafık
 Yapsam yuvanı sinemde layık
 Can ü gönülünden ben oldum âşık
 Yapsam yuvanı sinemde layık
 Benim gibi fakir bir şairin vereceği yüz görümlüğü ancak bu kadar olur.
 (Ziba Dudu ve Habbe Kadın gelinin/Sakine'nin/ koluna girmiş şekilde içeri
 girerler.)
 ZİBA DUDU: Evladım gelin hanımı getirdim. gel koluna gir de köşeye oturt.
 MÜŞTAK BEY: (Sevincinden türlü hareketler yaparak gelini karşılamaya
 gider.) Amanın...
 (Gelini görür görmez bayılır.)
 ZİBA DUDU: A dostlar! Damat Bey gelin hanımı görür görmez sevincinden
 bayıldı.
 HABBE KADIN: Damat Bey, kalk!
 ZİBA DUDU: (Damadın yüzüne bir bardak su serper.) Kalk haydi sevinçten
 bayılmanın sırası
 değil.
 MÜŞTAK BEY: Ben sevincimden bayılmıyorum, üzüntümden yüreğime ini-
 yor. Ah, ah...
 HABBE KADIN: (Ziba Dudu'ya) Aaaa, zavallı gelin hanımı bir titreme aldı.
 Sakın al basmasın.
 (Sakine Hanım'ı sandalyeye oturtur.)
 MÜŞTAK BEY: Nedir bu?
 ZİBA DUDU: İşte sana ömür boyu can yoldaşı olacak olan sevgili karın Saki-
 ne Hanım.
 MÜŞTAK BEY: O bana can yoldaşı olacağına benim canım çıksa daha canı-
 ma minnet.
 ZİBA DUDU: (Habbe Kadın'a) Damat Bey sayıklamaya başladı. Galiba se-
 vincinden aklını
 kaybetti.

Ziya Paşa'nın Beyitleri Ezberleniyor

- 1- Nush ile uslanmayı etmeli tekdir.
Tekdir ile uslanmanın hakkı kötektir.
- 2- Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde
- 3- Bir baht olanın başına bir katresi düşmez
Bârân yerine dürr ü güher yağsa semadan
- 4- Asude olam dersin eğer gelme cihâna
Meydana düşen kurtulmaz seng-i kazadan
- 5- Dehrin ne safa var acaba sim ü zerinde
İnsan bırakır hepsini hin- i seferinde
- 6- Seyretti havâ üzre denir taht-ı Süleyman
Ol saltanatın yeller eser şimdi yerinde
- 7- Cânan gide rindan dağıla mey ola rızan
Böyle gecenin hayr umulur mu seherinde
- 8- Pek rengine aldanma felek eski felektir
Zira feleğin meşreb-i na-sâzı dönektir
- 9- Erbab-ı Kemali çekemez nakış olanlar
Rencide olur dide-i huffaş ziyadan
- 10- Allah'a sığın şahs-ı halimin gazabından
Zira yumuşak huylu atın çiftesi pektir

BU OKULDA

SÖZLÜK ÖZGÜRLÜKTÜR!

İSTANBUL
MILLİ EĞİTİM
MÜDÜRLÜĞÜ

PROJESİ UYGULANMAKTADIR

İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü kapsamında başlatılan “Sözlük Özgürlüktür” projesi okulumuzda da beyit ezberleme dalında katılmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerimiz hem derslerle eş değer yürütülen sanatçıların beyitlerini ezberleyip anlamakta hem de o dönemin dil yapısını etkin katılmalarıyla farkına varmaktadır.

Bu proje kapsamında her öğrencinin beyitleri yazmak için öncelikle bir defteri vardır. Her hafta farklı sanatçılardan farklı kaside ve gazel beyitlerinden biri verilerek ezberlemeleri sağlanıyor. Tanzimat Dönemi edebiyatının da meşhur ikilem şairi olarak bilinen Ziya Paşa ve şairin özlü sözler niteliğindeki beyitleri de bu proje çerçevesinde ezberlenen beyitler arasında. Öğrenciler hem müfredat gereği öğrendiği Tanzimat edebiyatını ve dolayısıyla Ziya Paşa’yı bu sayede kalıcı bir şekilde hafızalarına yer edebilmektedir. Bu projede Ziya Paşa ile birlikte daha birçok şair ismi ve beyitleri de yer almaktadır.

HER SINIFIN

YETİM KARDEŞİ VAR

İYİLİKTE YARIŞAN SINIFLAR

HH okul, cami ve Kur'an kurslarında başlattığı "İyilikte Yarışan Sınıflar" projesinin 5.yılına girmesi sebebiyle Ali Emiri Kültür Merkezi'nde mart ayı içerisinde program düzenlendi. Okulumuz Ahi Evren Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi 52 İslam coğrafyasından 86 yetime sponsorluğu ile bu yarışta Türkiye 1.si olarak programda takdim edildi. Programda 86 yetime sponsorluğu ile katılan okulumuz güncel olarak 91 yetimin yanındadır.

Okulumuzda her sınıfın baktığı, sponsor olduğu bir yetimi bulunmaktadır. Okulumuz öğrencileri bu konuda oldukça duyarlı. Bunun haricinde kişisel olarak yetimlerimize sponsor olan yardımsever öğrencilerimiz bulunmaktadır. 52 İslam coğrafyasına bu proje ile yardımda bulunmuş oluyoruz. Her yıl bu sayı artarak devam etmektedir. Şu anda görüldüğü üzere Türkiye 1.si olarak iyilikte yarışıyoruz.

“YAZI MAKİNESİ” AHMET MİTHAT EFENDİ

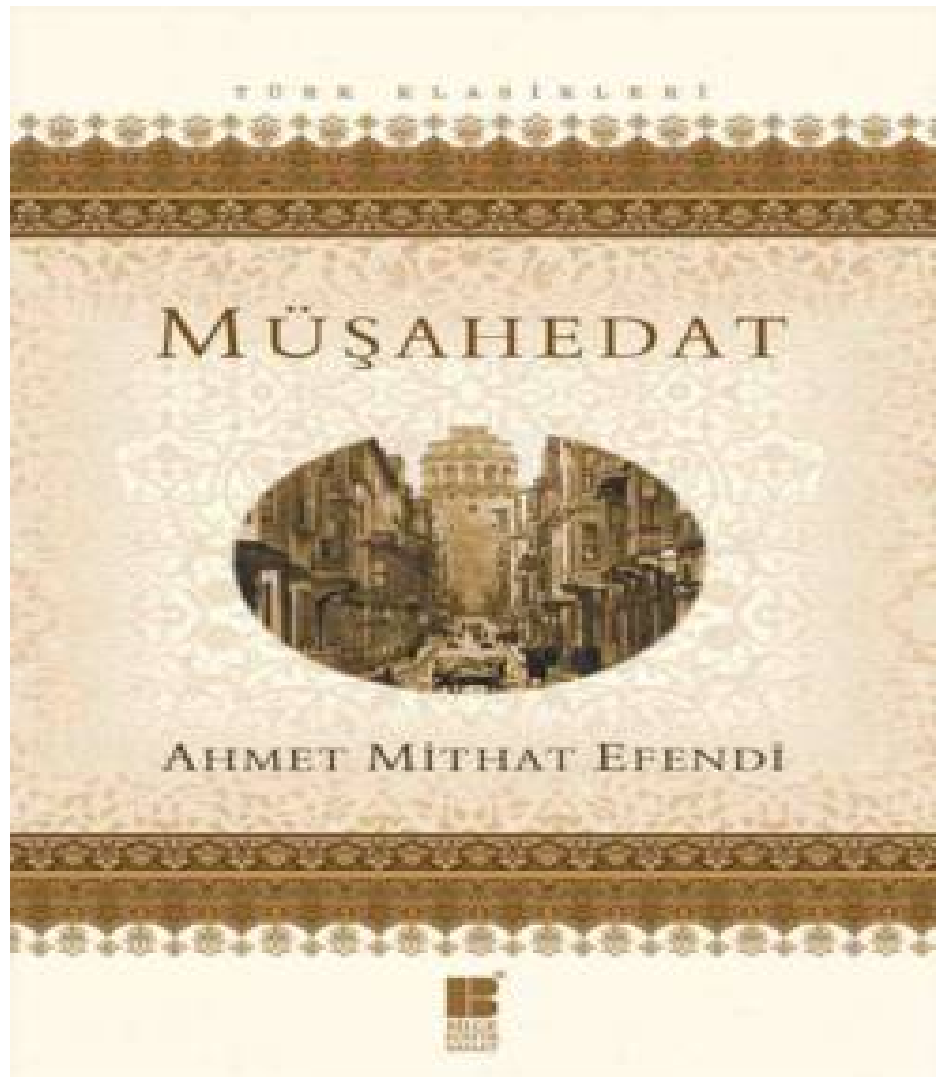

Ahmet Mithat Efendi'nin *Müşahedât*'la getirdiği asıl ve önemli yenilik, romanın yazılışını, romanın konusu haline getirmesidir. Gerek kendi yazdıklarından gerekse onun hakkındaki yazılardan Cenap Şahabettin'in tabiriyle “kırk beygir gücünde bir yazı makinesi” Ahmet Mithat'ın yoğunluğundan ötürü yazdıklarına bir daha dönüp bakmadığı, sürekli yeni arayışlar içinde olduğu anlaşılmaktadır. Romanlarında yeni denemelere yer veren Ahmet Mithat, roman konusu seçimini zemin seçme olarak niteler. Romanda sınırlamanın önemini öğretir. Roman yazma sanatının hâce-i evveli olmuştur. “Sözümüz bize tabidir.” diyerek kalemine hâkim olduğunu vurgulamak isteyen Ahmet Mithat, romancılıkta yaptığı denemelerin farkında olmuştur. Romanın esas konusu, romanın yazılmasıdır. Kendi yazılma hikayesini anlatan bu romanda, anlatıcı-yazar Ahmet Mithat'ın çalıştığı gazeteğe gitmek için bindiği bir vapurda tesadüfen karşılaştığı iki kadının konuşmalarına kulak misafiri olması, onları takip etmesi, gün geçtikçe güvenlerini kazanarak hayatlarına yaklaşması, hikâyelerini dinlemesi ve dinledikleriyle sonrasında tanık olduğu olayları birleştirerek bir roman haline getirmesinin aşamaları konu alınmıştır.

Ahmet Mithat Efendi Türk edebiyatında özellikle de Tanzimat Dönemine damga vurmuş bir yazardır. Döneminde çok fazla yazması sebebiyle de yazı makinesi unvanını almıştır. Ahmet Mithat halk için yazan bir sanatçıdır. Yazdıklarını tekrar gözden geçirmeyen sürekli yazan Ahmet Mithat'ın eserleri ise teknik bakımdan kusurludur. Amacı halkı eğitmek olduğundan romanlarında akışı keserek bilgiler verir.

Müşahedat romanı Emile Zola'dan etkilenip yazdığı naturalist özellikler gösteren eserdir. Bu romanın en ilginç tarafı ise romanın yazılış sürecinin romanın konusu haline gelmesidir.

Tesadüf eseri vapurda gördüğü kişileri dinlemesi ve onları takip etmesi bu arada kafasında roman yazmayı düşüncesi olması Ahmet Mithat'ı bu karakterlerin peşine düşürür. Böylece yazılış hazırlıkları başlayan romanın aslında konusu da belirlenmiş olmaktadır.

HÜRRİYET KASİDESİ

1. Görüp ahkâm-ı asrı münharif sıdk u selâmetten
Çekildik izzet ü ikbâl ile bâb-ı Hükûmet'ten
2. Usanmaz kendini insan bilenler halka hizmetten
Mürüvvet-mend olan mazlûma el çekmez iânetten
3. Hakir olduysa millet, şanına noksan gelir sanma
Yere düşmekle cevher sâkit olmaz kadr ü kıymetten
4. Vücûdun kim hamîr-i mâyesi hâk-i vatandandır
Ne gam râh-ı vatanda hâk olursa cevr ü mihnetten
5. Mûini zâlimin dünyâda erbâb-ı denâ'ettir
Köpekdir zevk alan sayyâd-ı bî-insâfa hizmetten
6. Hemân bir feyz-i bâkî terkeder bir zevk-i fâniye
Hayâtın kadrini âli bilenler hüsn-i şöhretten
7. Nedendir halkta tûl-i hayâta bunca rağbetler
Nedir insana bilmem menfaat hıfz-ı emânetten
8. Cihânda kendini her ferdden alçak görür ol kim
Utanmaz kendi nefsinden de âr eyler melâmetten
9. Felekden intikâm almak demektir ehl-i idrake
Edip tezyîd-i gayret müstefid olmak nedâmetten
10. Durur ahkâm-ı nusret ittihâd-ı kalb-i milletde
Çıkar âsâr-ı rahmet ihtilâf-ı re'y-i ümmetten
11. Eder tedvîr-i âlem bir mekînin kuvve-i azmi
Cihân titrer sebât-ı pâ-y-ı erbâb-ı metânetten
12. Kazâ her feyzini her lutfunu bir vakt için saklar
Fütûr etme sakın milletdeki zâ'f u betâetden
13. Değildir şîr-i der-zencîre töhmet acz-i akdâmı
Felekte baht utansın bî-nâsib erbâb-ı himmetten
14. Ziya dûr ise evc-i rifâtinden ıztırâdîdir
Hicâb etsün tabiat yerde kalmış kabiliyetten
15. Biz ol nesl-i kerîm-i düde-i Osmâniyânız kim
Muhammedir ser-â-pâ mâyemiz hûn-ı şehâdetten

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE...

1. Çağın değer yargılarını doğruluktan ve samimiyetten sapmış görerek kendi arzumuz ve saygınlığımız ile devlet kapısından ayrıldık.
2. Kendini insan bilenler halka hizmet etmekten usanmaz, mürüvvet sahibi olanlar zavallılara yardım etmekten kaçınmaz.
3. Eğer millet, hor görülmüşse onun şanına bir eksiklik geleceğini sanma; yere düşmekle cevher, değerinden özünden birşey kaybetmez.
4. Vücudun mayası, vatan toprağıdır; bu vücut, acı ve sıkıntı içinde vatan yolunda toprak olursa, en küçük bir üzüntü duyulmaz.
5. Dünyada zalimin yardımcısı, aşağılık kimselerdir; insafsız avcıya hizmetten zevk alan ancak köpektir.
6. Hayatın değerini iyi şöhretten yüksek tutanlar, edebî bir feyzi geçii zevk için terk ederler.
7. Halk arasında ömür uzunluğuna bunca düşkünlük nedendir? Emaneti korumaktan insanın menfaati nedir bilmem!
8. Cihanda kendini her fertten alçak gören kişi ayıplanmaktan utanır fakat kendi nefsinden utanmaz.
9. Akıllı ve bilinçli olanların, yaptıklarından pişman olup çalışmalarını artırması ve bunlardan ders alması, felekten intikam almak demektir.
10. Başarının, üstünlüğün değeri, milletin gönül birliğinde durur; koruma ve kollama eserleri ise ümmetin düşüncesinin çarpışması ile çıkar.
11. İktidar sahibi bir kişinin azim gücü, dünyanın bir düzene girmesini sağlar; metanet sahibi kişilerin ayaklarını sağlam basması ile cihan titrer.
12. Kader, her feyzini, her lutfunu bir zaman için saklar; milletteki gevşeklikten, zayıflıktan sakın korkma!
13. Zincire vurulmuş aslana ayaklarının güçsüzlüğü töhmet değildir; bu dünyada nasipsiz himmet sahiplerinden talih utansın.
14. Işık yüksekliğin doruğundan uzaksa çaresizliktendir; tabiat yerde sürünen kabiliyetten utansın.
15. Biz o osmanlılar boyunun ulu soyundanız; mayamız, bütünüyle şehadet kanıyla karılmıştır.

NAMIK KEMAL

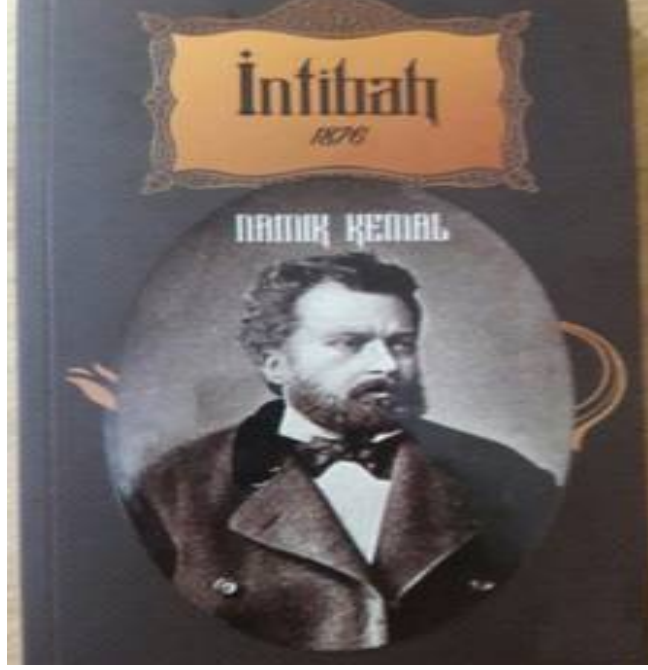
BİRÇOK 'İLK'E İMZA ATAN TANZİMAT DÖNEMİ

GAZETE

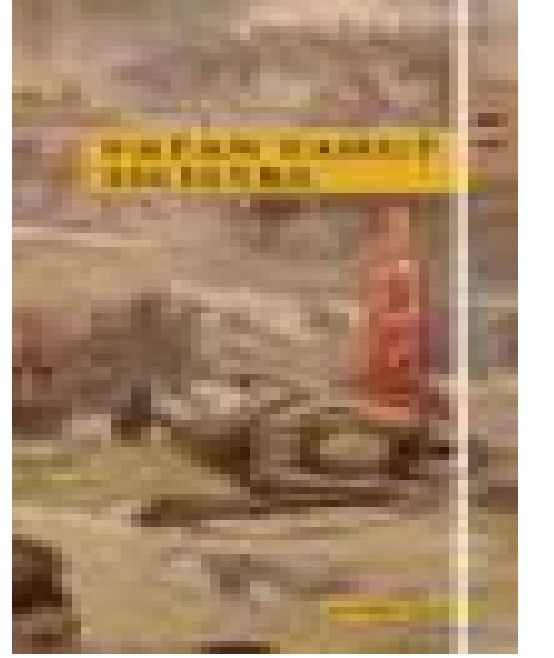
Tanzimat edebiyatının sembol gazetesi olan ve Tanzimat edebiyatının başlangıcı olan Tercüman-ı Ahvâl, İstanbul'da 1860-1866 arasında yayımlanan ilk özel gazetedir. 22 Ekim 1860'ta Agâh Efendi ve Şinasi tarafından çıkarıldı. Önceleri pazar günleri çıkan gazete 22 Nisan 1861 'deki 25. sayısıyla birlikte haftada üç gün yayımlanmaya başladı.

ROMAN

İntibah diğer adlarıyla **Son Pişmanlık** veya **Sergüzeşt-i Ali Bey**, Namık Kemal'in, ilk kez 1876'da yayımlanan bir romanı. İntibah, Türk Edebiyatı tarihinde ilk edebi roman olarak değerlendirilir. Roman- da romantizm akımının etkisi görünür. Özellikle romanın başında yer alan uzun Çamlıca tasviri, romantizm etkisinin örneklerindedir.

TIYATRO

Namık Kemal edebiyat vasıtasıyla toplumu yönlendirmek ister. Tiyatroyu bu amacına ulaşabilmek için kullanılır. Vatan Yahut Silistre isimli oyunu Türk edebiyatında "romantik tiyatro" tipinin ilk tipik örneklerindedir. Konusu Kırım Savaşı sırasında geçer. Silistre Kalesi'nin kurtarılması için askerinin gösterdiği fedakarlık ve kahramanlık anlatılır. Edebiyatımızın sahnelenen ilk tiyatro oyunu olma özelliğini taşır.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Türkçenin en eski yazıtlı belgeleri bilindiği gibi Orhun Yazıtlarıdır. Bu yazıtlarda noktalama işareti olarak iki nokta (:) görülmektedir.

Bizde noktalama işaretleri ilk kez, Tanzimat Dönemi ile birlikte kullanılmaya başlanmıştır. İlk kullanılan ise Şinasi 'dir. Şinasi Şair Evlenmesi adlı oyununda birkaç noktalama işaretini kullanarak bunların açıklamasını yapmıştır.

MAKALE

ŞİNÂSİ'NİN TERCÜMAN-I AHVÂL MUKADDİMESİ

İbrahim Şinasi'nin 1860 yılında Tercümanı Ahval Gazetesinde yayımlanan bu mukaddimesi (ön sözü) edebiyatımızda ilk makale örneği sayılmaktadır.

Değil mi Tanrı'nın ihsânı akl-ü kalb-ü lisan,
Bu lütfu etmelidir fikr-ü şükr-ü zikr insan.

ELEŞTİRİ

Eser ilk eleştiri örneği kabul edilir. Namık Kemal'in eleştiri türündeki eseridir. Yazar, bu eserinde Ziya Paşa'yı eleştirmektedir.

Ziya Paşa, "Şiir ve İnşa" makalesinde, Türk edebiyatının çağdaş bir düzeye erişmesini, gerçek Türk edebiyatı olan Halk edebiyatının bu yenileşmede temel alınması gerektiğini savunmuştur. 1874'te çıkarıldığı Hârâbat adlı Divan şiiri antolojisinin ön sözünde ise Halk edebiyatını küçümseyerek Divan edebiyatını övdüğü görülür. Onun bu çelişkili tutumu yeni bir Türk edebiyatı oluşturmak için birlikte yola çıktıkları Namık Kemal'in tepkisini çeker. Namık Kemal de Ziya Paşa'nın Harabat'ına karşılık Tahrib-i Harabat'ı yazar.

TANZİMAT DÖNEMİ HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYORSUNUZ?

AHMET BABAR (OKUL MÜDÜRÜ)

—Tanzimat Dönemi Osmanlı'nın batıya açılan kapısıdır .Tanzimat döneminin götürdükleri getirdiklerin fazladır.getirdikleri edebiyatımıza katkı sağlarken götürdükleri ise bizim kendi öz kültürümüz yaşayış biçimimiz ve maneviyatımızdır.

ESRA ALBAYRAK (MESLEK DERSLERİ ÖĞRETMENİ)

—Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile gayrimüslimlere ayrıcalıkların tanınması ve birçok alanda ilklerin ortaya çıktığı dönem olarak düşünüyorum.

Bu dönem hakkında Batı ile ilişkilerin güçlendiği 1. Dönem'inde amacı halkı aydınlatmak olan 2. Dönem'inde ise bu amacından sıyrılmış bir dönem olarak düşünüyorum.

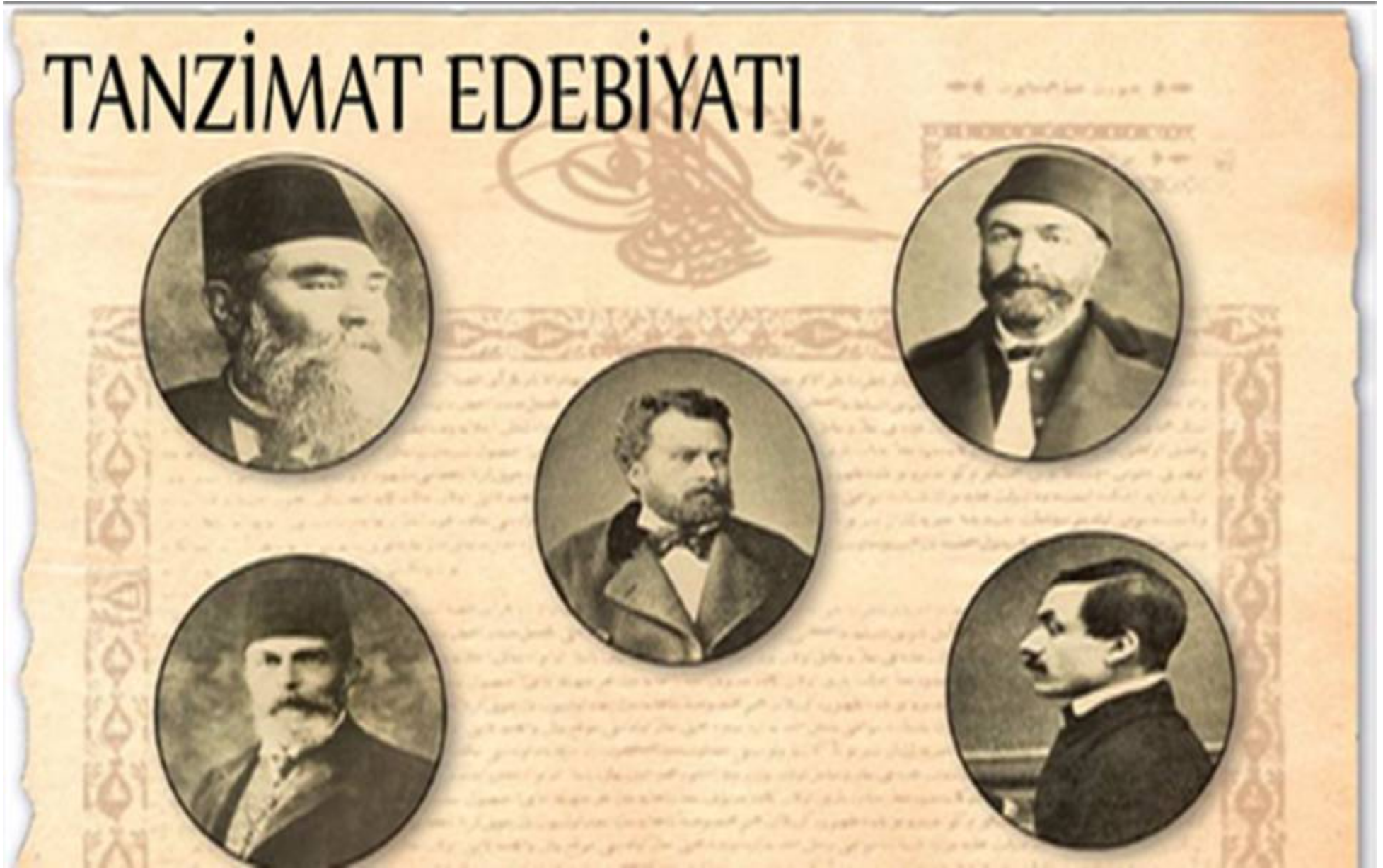
—YETER ALAN 11-E SINIFI ÖĞRENCİSİ

Tanzimat 1. Dönemi'nde daha çok insanlara bir şeyler katmak insanları geliştirmek iken 2. Dönem'inde ise baskılardan dolayı insanları pek düşünmemişler sanat sanat içindir anlayışını benimsemişlerdir.

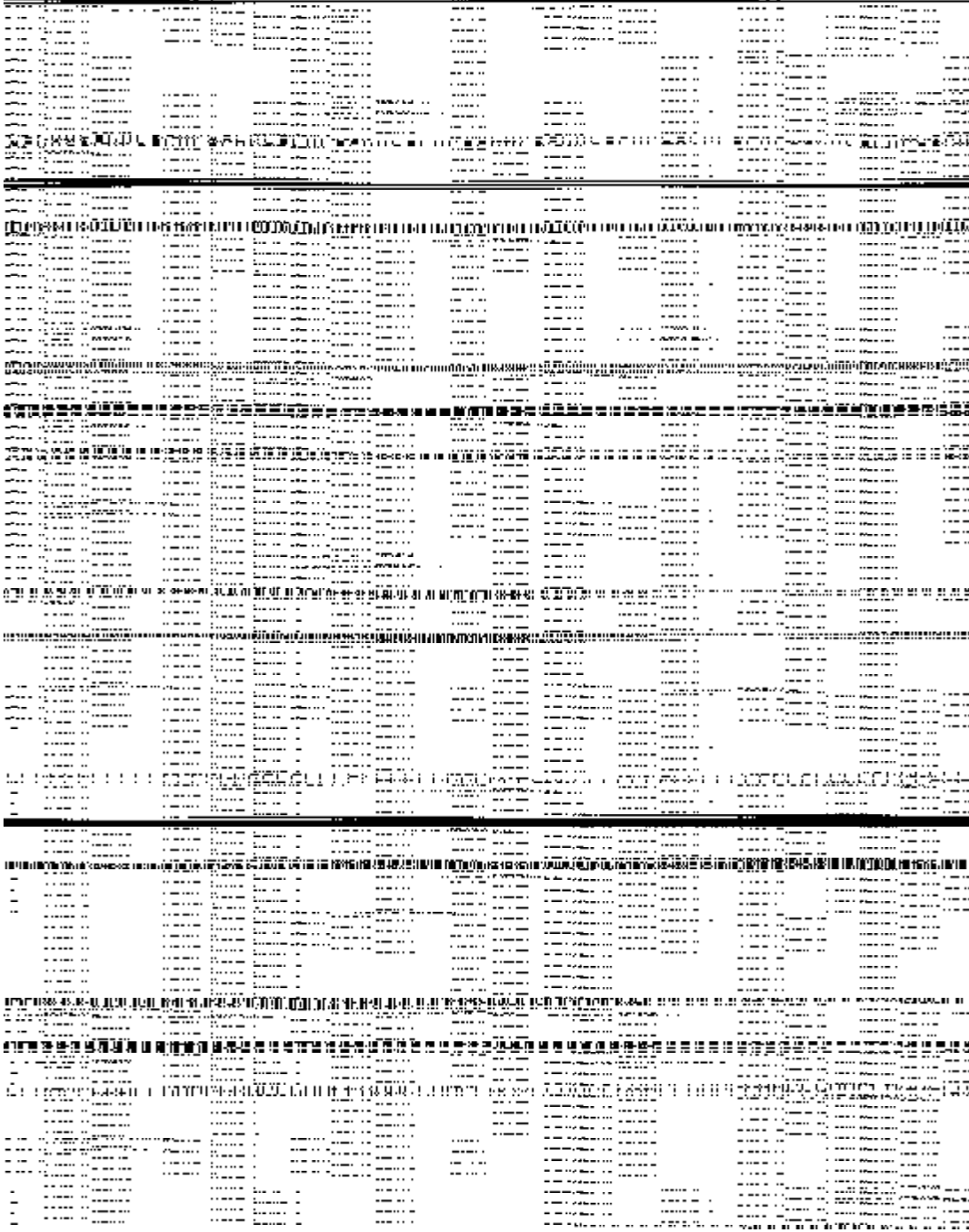
—EBRAR KOZAN 11-B SINIFI ÖĞRENCİSİ

Tanzimat Dönemi'nde toplumsal olmaya çalışılmış ancak başarılı olunmamıştır.

ZEYNEP HAZAN 11-D SINIFI ÖĞRENCİSİ

TANZİMAT EDEBİYATI BULMACASI

Yukarıdan Aşağıya

1. Taaşuk-ı Talat ve Fitnat, Kamus-ı Türki adlı eserlerin yazarı.
2. Namık Kemal'in tiyatro eserlerinden biri
3. Tanzimat edebiyatının halkçı yazarıdır. Halkı bilgilendirmek ve eğitmek amacıyla hemen her konuda eserler vermiştir.
5. Tanzimat döneminde edebiyatımıza giren türlerden biridir. Tahrib-i Harabat bu türün ilk örneklerindedir.
6. Muallim Naci'nin anı türündeki eseri
7. Ahmet Mithat Efendi'nin çıkardığı gazetelerden biri
8. Şinasi'nin şiirlerini topladığı eserinin adı
10. İntibah, Araba Sevdası, Sergüzeşt ... gibi eserlerin türü
12. Klasisizmden etkilenen bu sanatçı dilde sadeleşme hareketinin öncüsüdür. Bu sanatçımızın Durub-ı Emsal-i Osmaniye adlı atasözü derlemesi vardır.
14. Ahmet Vefik Paşa, Fransız yazar'in hemen hemen bütün komedilerini Türkçeye çevirmiştir.
16. Ziya Paşa'nın Defter-i Âmal adlı eseri türünün güzel bir örneğidir.
17. Tanzimat edebiyatının ikinci döneminde için sanat anlayışı vardır.
18. Tanzimat edebiyatında Divan edebiyatının aksine konulüğüne önem verilmiştir.
20. Türk edebiyatındaki ilk tarihi roman
22. İlk yarı resmi gazetemiz
23. Recaizade Mahmut Ekrem'in yazdığı yanlış batılılaşmayı anlatan, Türk edebiyatının ilk realist romanı kabul edilen eser
26. Edebiyatımızdaki ilk roman çevirisi
27. Türk edebiyatında Batılı anlamda ilk tiyatro eseri
28. (.....Müdafaanamesi) Namık Kemal'in eleştiri türündeki eseridir. Bu eseri Fransız Akademisi üyesi, Düşünür Ernest Renan tarafından İslamiyet'in ilerleme ve ilim karıştı olduğuna dair yayımladığı kırk sayfalık makalesine cevap niteliğinde kaleme almıştır. (..... Müdafaanamesi)

Soldan Sağa

1. Makber, Garam, Hacle adlı eserlerin türü
3. Tanzimat edebiyatı döneminde şiirde ölçüsü kullanılmıştır
4. Teodor Kasap ve arkadaşlarının 1869'da çıkardığı ilk Türk mizah dergisi
9. Abdülhak Hamit Tarhan'ın, karısının ölümü üzerine yazdığı meşhur şiiri
11. Abdülhak Hamit Tarhan'ın tiyatrolarından biri
13. Tanzimat edebiyatı şiirinde az da olsa ölçüsüyle şiirler yazılmıştır.
15. Recaizade Mahmut Ekrem'in, Tanzimat edebiyatı döneminde yeni edebiyat kurallarını tanıttığı, yıllarca ders kitabı olarak okutulan eseri
19. Demdeme, Eşber, Talim-i Edebiyat adlı eserler Tanzimat edebiyatı dönem sanatçılarına aittir.
21. Şemsettin Sami, Abidelerini Türkiye Türkçesine aktarmıştır.
24. Nabizade Nazım'ın, roman ve hikayelerinde etkilendiği edebi akım
25. Şair Evlenmesi adlı piyesin kahramanlarından biridir. Eğitilmiş, şair ruhlu, saf bir yapıya sahip bir kişidir.
27. Samipaşazade Sezai'nin tiyatro türündeki eseri
30. Samipaşazade Sezai'nin Sergüzeşt romanı konusunu ele almıştır.
31. Vuslat, Afife Anjelik, Atala... gibi eserlerin yazarı
35. Kurucusu Fransız sanatçısı Montaigne olan edebiyat türü
36. Recaizade Mahmut Ekrem için kafiye anlayışını savunmuştur.
38. Namık Kemal'in tiyatro eserlerinden biri
39. Recaizade Mahmut Ekrem'in Muallim Naci ile başlattığı 'göz için mi kulak için mi uyak' tartışması bu edebiyat topluluğunun oluşmasına katkıda bulunmuştur.
41. Recaizade Mahmut Ekrem'in tiyatro türündeki bir eseri
42. Namık Kemal'in tiyatro eserlerinden biri (Celaledin)
47. Edebiyatımızda köy hayatını konu alan ilk roman
49. Abdülhak Hamit Tarhan'ın tiyatro türündeki eserlerinden biri.
50. Recaizade Mahmut Ekrem'in yazdığı öykülerden biri
51. Letaif-i Rivayat, Küçük Şeyler adlı eserlerin türü
52. Namık Kemal'in vatan konusunu işlediği şiirlerinden biri
29. Halka yakınlığı ve onları aydınlatmaya çalışması nedeniyle Ahmet Mithat Efendi'ye ilk öğretmen anlamına gelen denmiştir.
32. Tanzimat'la birlikte edebiyatımıza giren bir tür
33. Namık Kemal'in tiyatro türündeki eserlerinden biri
34. Vatan, hürriyet konularını işlediği için Namık Kemal, edebiyatımızdaolarak anılır.
37. Ziya Paşa bu eserinde Sadrazam Ali Paşa'yı yermiştir. Hiciv-mizah türündeki nazım-nesir karışık olan bir eserdir.
40. Türk edebiyatında ilk edebi roman
43. Ziya Paşa, Şiir ve İnşa makalesinde bizim asıl şiirimizinşiiri olduğunu söylemiştir.
44. Namık Kemal'in eleştiri türündeki eseri
45. Muallim Naci,için kafiye anlayışını benimsemiştir.
46. Türk edebiyatında ilk pastoral şiir
48. Ziya Paşa'nın mülakat türündeki eseri.